

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kasvupalveluvirastosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus jatkaisi valtion ja maakuntien yhdessä käyttämien työ- ja elinkeinohallinnon sähköisten ja digitaalisten palvelujen sekä tietojärjestelmien ja alustojen tuottamista ja ylläpitämistä. Kehittämis- ja hallintokeskus jatkaisi myös kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettujen valtion korvauksia koskevien tehtävien hoitamista. Kehittämis- ja hallintokeskus jatkaisi maakuntien kasvupalveluina myöntämien erikseen säädettyjen tukien ja avustusten maksamista koskevia tehtäviä häiriöttömien maksatusten turvaamiseksi vuoden pituisen siirtymäkauden. Kehittämis- ja hallintokeskus jatkaisi näiltä osin keskeytystä toimintaansa ja vaihtaisi nimensä Kasvupalveluvirastoksi.

Kasvupalveluvirastoon siirrettäisiin myös nykyisin Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen erillisyyksikössä, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksessa, hoidettavat sähköisten ja digitaalisten palvelujen käytön tukea koskevat tehtävät.

Kasvupalveluvirasto tarjoisi valtakunnallisesti keskitettyä neuvontaa valtakunnallisissa kasvupalveluissa sekä sähköisten ja digitaalisten palvelujen käytön tukea loppuasiakkaille, viranomaisille, palveluntuottajille ja muille sidosryhmille.

Kasvupalveluvirasto olisi edeltäjävirastonsa kehittämis- ja hallintokeskuksen tavoin työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan palvelukeskustyypinen virasto. Valtioneuvosto nimittäisi johtokunnan jäseneksi maakuntien ja Uudenmaan kasvupalvelut järjestävän kuntayhtymän edustajia. Kasvupalveluvirastolla olisi asiakasneuvottelukunta maakunnan ja Uudenmaan kuntayhtymän sekä palvelujen muiden käyttäjien tarpeiden huomioon ottamiseksi.

Esitys on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021 maakuntien aloittaessa toimintansa ja samanaikaisesti alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lain kanssa.

SISÄLLYS

PERUSTELUT

1 Johdanto

Käsillä oleva esitys on osa hallitusten esitysten kokonaisuutta, jolla työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan valtakunnallisista ja maakunnallisista palveluista pyritään luomaan sähköiseen asiointiin ja tiedolla johtamiseen perustuva yhteiskunnallisesti vaikuttava kasvupalvelujärjestelmä. Muut tähän kokonaisuuteen kuuluvat hallituksen esitykset ovat esitys laiksi alueiden kehittämistä ja kasvupalveluista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 35/2018 vp), hallituksen laeiksi julkisista rekrytointipalveluista ja osaamisen kehittämisspalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta, yksityisistä työnvälityspalveluista sekä taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta (HE 92/2018 vp) ja hallituksen esitys laiksi kotoutumisen edistämistä (HE 96/2018 vp).

Esitykset kuuluvat pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman mukaisiin rakennepoliittisiin uudistuksiin ja maakuntauudistusta koskevaan kokonaisuuteen. Käsillä oleva esitys liittyy myös hallituksen julkisten palvelujen digitalisoimista koskevaan kärkihankkeeseen. Hallitusohjelman mukaan julkiset palvelut on rakennettava käyttäjälähtöisiksi ja ensisijaisesti digitaalisiksi.

Pääosa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä niiden kehittämisen- ja hallintokeskuksen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tehtävistä siirtyisi maakuntauudistuksessa maakuntien järjestettäväksi alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevalla lailla. Maakuntauudistuksen yhteydessä uudistetaan myös työ- ja elinkeinohallinnon palvelujen, kasvupalvelujen, järjestämisen tapa ja sisältö. Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevassa lakiehdotuksessa kasvupalvelut jaetaan valtakunnallisiin ja maakunnallisiin kasvupalveluihin. Työ- ja elinkeinoministeriö järjestää valtakunnallisia kasvupalveluja, joita tuottavat Finnvera Oyj, Business Finland ja Tesi (Suomen Teollisuussijoitus Oy). Maakunnallisten kasvupalvelujen järjestämisvastuu olisi alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen mukaan (HE 35/2018) maakunnilla ja Uudenmaan osalta kuntayhtymällä, jonka pääkaupunkiseudun kunnat Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa voisivat halutessaan perustaa. Maakunnallisia kasvupalveluja tuottaisivat maakunta, kasvupalvelujen järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa koskevassa ehdotuksessa tarkoitettu kuntayhtymä ja markkinoilla toimivat yhteisöt, säätiöt ja yksityiset elinkeinonharjoittajat.

Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskeva lakiehdotus antaisi maakunnille työllisyyttä ja elinkeinotoimintaa edistävien kasvupalvelujen järjestäjänä huomattavasti enemmän harkinnanvaraakin voimassa oleva lainsäädäntö antaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille sekä työ- ja elinkeinotoimistoille. Alueiden kehittämistä- ja kasvupalveluja koskevassa laissa säädettäisiin maakunnallisten kasvupalvelujen henkilöasiakkaille tarkoitettujen palvelujen minimimitasosta. Myös minimitasoa koskeva sääntely olisi väljää. Maakunnan olisi suunnattava niin sanotusta yleiskatteellisesta rahoituksestaan kasvupalveluihin kohdistamansa resurssit ainakin heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien auttamiseksi ja varattava määrärahoja palkkatukea varten. Minimitalon ylittävien palvelujen saatavuus olisi maakunnan harkintavallassa. Näin ollen maakuntien myöntämien tukien ja avustusten volyymin ennustaminen on vaikeaa verrattuna nykyisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tuki- ja korvauspäätösten määrään.

Työ- ja elinkeinohallinnon tehtävien hoitamisesta ja palveluprosesseista säädettäisiin eduskunnan käsiteltävänä olevalla lailla julkisista rekrytointi- ja osaamisen kehittämisspalveluista, lailla alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta sekä lailla kotoutumisen edistämistä.

Eräät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa nykyisin hoidettavat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tehtävät siirtyisivät maakuntauudistuksessa perustettavalla valtion lupa- ja valvontavirastolle. Valtion lupa- ja valvontavirastoa ja sille siirtyviä tehtäviä koskeva ehdotus sisältyy eduskunnan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 14/2018 vp). Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (897/2009) kumottaisiin tämän hallituksen esityksen sisältämällä lailla maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevan lainsäädännön voimaannaposta. Samalla lakkautettaisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, työ- ja elinkeinotoimistot sekä niiden kehittämis- ja hallintokeskus, yhteensä 31 valtion virastoa.

Maakuntien talous- ja henkilöstöhallinnon, yleishallinnon ja viestinnän tehtävät sekä valmiustehtävät hoidettaisiin kasvupalvelujen ja muiden maakunnan palvelujen osalta kussakin maakunnassa. Kehittämis- ja hallintokeskuksen yhteiset tietohallintopalvelut siirtyisivät muiden kuin kasvupalvelujen osalta maakuntalain 122 §:ssä tarkoitetun maakuntien tieto- ja viestintätekniisten palvelujen palvelukeskuksen (Vimana Oy) tehtäväksi. Kasvupalvelujen toimialariippuvaiset tietohallintopalvelut sekä eräät tukien ja korvausten maksamista koskevat tehtävät jäisivät käsillä olevassa esityksessä Kasvupalveluviraston nimellä jatkaa kehittämis- ja hallintokeskuksen hoidettaviksi. Kehittämis- ja hallintokeskuksessa toimiva siviilipalveluskeskus siirtyisi valtion lupa- ja ohjausvirastoon.

Julkisen hallinnon tiedonhallinta ja sitä koskeva sääntely ovat muutostilassa. Uutta julkisen hallinnon tiedonhallintaa koskeva hallituksen esitysluonnos on parhaillaan lausunnoilla (1.10.2018 asti). Valmisteilla on uusi tiedonhallintalaki, johon on tarkoitus keskittää julkisen hallinnon tiedonhallintaa koskevat säädökset. Lainsäädäntöhanke liittyy pääministeri Juha Sipilän hallituksen Digitalisoidaan julkiset palvelut –kärkihankkeeseen, jossa tavoitteena on muun muassa säätää rajapintojen avaamisesta, kuvaamisesta sekä määrittämisestä tietojenvaihdon sujuvoittamiseksi eri tahojen kanssa. Rajapintojen määrittämisellä pyritään varmistamaan, että mikä tahansa järjestelmätoimittaja voi kehittää järjestelmää käyttävän uuden sovelluksen pyytämättä lupaa järjestelmän toimittajalta. Viime kädessä määrittämisellä pyritään estämään toimittajariippuvuuden syntyminen. Uuden tietohallintolain on tarkoitus korvata julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annettu laki (634/2011), arkistolaki (831/1994) sekä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (634/2011) ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) tiedonhallintaa koskevat säädökset. Hallituksen esitys annetaan eduskunnalle syksyllä 2018.

2 Nykytila

Lainsäädäntö ja käytäntö

Kehittämis- ja hallintokeskuksen nykyiset tehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (kehittämis- ja hallintokeskus) on 1.1.2015 toimintansa aloittanut valtion palvelukeskustyyppinen virasto. Kehittämis- ja hallintokeskus tuottaa talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja, tietohallintopalveluja sekä muita hallintopalveluja ELY-keskuksille ja TE-toimistoille. Kehittämis- ja hallintokeskuksella on myös valtion tukien ja avustusten maksamista koskevia julkisen vallan tehtäviä. Kehittämis- ja hallintokeskuksesta säädetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa (897/2009).

Kehittämisen- ja hallintokeskus on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virasto, joka kuuluu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten virastoverkoston. Kehittämisen- ja hallintokeskuksen toimintamenot ovat samalla valtion talousarvion momentilla 32.01.02 elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenojen kanssa. Yhdessä kehittäminen- ja hallintokeskus sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset muodostavat kirjanpitoyksikön. Kehittäminen- ja hallintokeskuksen omat toimintamenot vastaavat noin 26 miljoonaa euroa vuodessa ja sen hallinnoimat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen yhteensä noin 80 miljoonan euroa.

Kehittäminen- ja hallintokeskus on työnantajavirasto. Kehittäminen- ja hallintokeskuksen henkilöstö on palvelussuhteessa kehittäminen- ja hallintokeskukseen, eivätkä virat ole yhteisiä esimerkiksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa. Sen henkilöstön vahvuus on noin 520 henkilötyövuotta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 3 a §:n 1 momentin mukaan kehittäminen- ja hallintokeskus hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen yhteisiä henkilöstö- ja taloushallinnon tehtäviä ja muita vastaavia palvelu- ja yleishallintotehtäviä sekä antaa yleishallinnollisia ohjeita ja ohjaa niiden soveltamista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa sekä työ- ja elinkeinotoimistoissa. Pykälän 2 momentin mukaan kehittäminen- ja hallintokeskus hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suoraan valtionavustuslain (688/2001) nojalla myöntämän valtionavustuksen maksamista ja takaisinperintää koskevat valtionavustuslain 12, 19, 21 ja 22 §:n mukaiset tehtävät. Kehittäminen- ja hallintokeskus hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lisäksi myös valtionavustuslain 15 §:n mukaisia valvontatehtäviä. Lisäksi kehittäminen- ja hallintokeskus voi hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen erityislainsäädännön nojalla myöntämien avustusten maksamista, niiden käytön valvontaa ja takaisinperintää sekä valtion korvauksia koskevia tehtäviä siten kuin niistä erikseen säädetään.

Kehittäminen- ja hallintokeskuksen erikseen säädettyjä maksamista koskevia tehtäviä ovat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 12 luvun 8 §:ssä tarkoitetut työ- ja elinkeinotoimistojen myöntämien tukien ja korvausten maksamista koskevat tehtävät sekä valtion virastoille tai laitoksille osoitettujen määrärahojen käytön seurantatehtävät. Maksamista koskevat päätökset ovat hallintopäätöksiä, joissa kehittäminen- ja hallintokeskus käyttää julkista valtaa. Kehittäminen- ja hallintokeskus toimii valtionavustuslaissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena myös perittäessä takaisin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua tukea tai korvausta, johon sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001). Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitetut kehittäminen- ja hallintokeskuksen maksamat tuet ja korvaukset ovat palkkatuki; starttiraha; kulukorvaus työttömyysetuutta saavalle työnhakijalle osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden kustannusten korvaamiseksi; matka- ja yöpymiskustannusten korvaus työttömälle työnhakijalle, joka hakee työhön, työvoimakoulutukseen, työkokeiluun tai osallistuu asiantuntija-arviointiin; työolo-suhteiden järjestelytuki työnantajalle, jos palkattavan tai työssä olevan vamma tai sairaus edellyttää työvälineiden hankkimista tai muutoksia sekä työllisyyspoliittinen avustus ja lisätuki kunnalle.

Kehittäminen- ja hallintokeskus tekee julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla nykyisin 300 000 – 450 000 maksamista koskevaa päätöstä vuosittain. Päätösten määrä vaihtelee talouden suhdanteista ja työvoimapolitiittisista linjauksista riippuen. Vuosittain maksamista koskevista päätöksistä 50 000 – 80 000 koskee starttirahaa. Kehittäminen- ja hallintokeskus tekee noin 2000 kielteistä päätöstä, 400 päätöstä oikaisuvaatimukseen ja 100 takaisinperintäpäätöstä vuodessa ja antaa noin 150 lausuntoa hallinto-oikeudelle maksamista ja takaisinperintää koskevissa asioissa sekä hoitaa noin 100 vapaaehtoista palautusasiaa vuodessa.

Lisäksi kehittämis- hallintokeskus maksaa kotouttamisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettujen toimenpiteiden kuntakorvauksen kotoutumisen edistämisestä annetun lain 44 §:n 1 momentin nojalla; kuntouttavasta työtoiminnasta annetun laissa 189/2001 tarkoitettujen valtion korvaukset kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä ja merimiesten matkakorvaukset valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetussa laissa (1135/2014) tarkoitettujen korvaukset.

Kehittämis- ja hallintokeskus on hoitanut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen myöntämien tukien ja avustusten maksamista koskevia tehtäviä vuoden 1.1.2015 alkaen. Tämän tehtävän alkaessa maksamista koskevia tehtäviä oli virastokokonaisuudessa yli 800 virkamiehen tehtävänkuvassa. Kehittämis- ja hallintokeskus keskittänyt tehtäviä harvemmille virkamiehille, ammattimaistanut toimintoa, yhtenäistänyt käytäntöjä ja käsittelyajat.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 3 a §:n 3 momentin mukaan kehittämis- ja hallintokeskuksen virkamies esittelee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston päätettäväksi valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettyjä hallintoasioita. Pykälän 4 momentti sisältää valtioneuvoston asetuksen antamisvaltuuden kehittämis- ja hallintokeskuksen tarkemmista tehtävistä.

Kehittämis- ja hallintokeskuksen tarkemmista tehtävistä on säädetty valtioneuvoston asetuksessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista. Asetuksen 30 §:n mukaan kehittämis- ja hallintokeskus hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kirjanpitoyksikkö- ja talousjärjestelmätehtävät; henkilöstöhallinnon tehtävät; tietohallinnon ohjaustehtävät, palvelut ja palveluhankinnat; yhteiset viestintäpalvelut ja viestintäpalveluhankinnat; yhteiset valmiustehtävät; yleishallinnon tehtävät sekä yhteiset sisäiset koulutus- ja kehittämistehtävät sekä niiden hankinnat; sekä tukien ja avustusten maksamista, käytön valvontaa ja takaisinperintää koskevat tehtävät, joista säädetään erikseen. Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskus antaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen henkilöstöjen tasapuolisen kohtelun, asiakkaiden tasapuolisen kohtelun ja tehtävien valtakunnallisesti yhdenmukaisen hoitamisen kannalta tarpeelliset ohjeet tehtäväkseen säädettyissä kehittämis- ja hallintoasioissa sekä avustusten maksamista, käytön valvontaa ja takaisinperintää koskevissa tehtävissä. Kehittämis- ja hallintokeskuksen erillisyyksikkönä toimii siviilipalveluskeskus, joka hoitaa siviilipalveluslaissa (1446/2007) tarkoitettujen tehtävien.

Asetuksen 31 §:n mukaan kehittämis- ja hallintokeskus hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen, aluehallintovirastojen ja maistraattien tietohallintopalveluja. Tietohallintopalveluina kehittämis- ja hallintokeskus kehittää, tuottaa ja hankkii sähköisiä palveluja ja tietojärjestelmiä sekä hoitaa muita vastaavia sille säädettyjä ja määrättyjä tehtäviä. Nämä palvelut ovat elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä aluehallintovirastojen toimialoista riippuvaisia erotuksena valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorin tuottamista toimialariippumattomista ICT-palveluista.

Kehittämis- ja hallintokeskus kehittää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen valtakunnallisia palvelukonsepteja, toimintaprosesseja, työvälineitä, johtamista ja asiantuntijoiden osaamista ensisijaisesti digitaalisin ratkaisuin.

Työ- ja elinkeinotoimiostojen henkilöasiakkaiden verkkopalvelut on koottu Oma asiointi –palvelusivustolle, jolta asiakkaan ilmoittamat tiedot tallennetaan TE-palvelujen asiakastietojärjestelmään. Asiointi verkkopalveluissa tapahtuu pankkitunnuksin. Oma asiointi –palvelussa asiakas voi aloita työnhaun ja ilmoittaa tilanteensa muutoksista (Oma työnhaku); arvioida työn tai koulutuksen löytämiseen vaikuttavia tekijöitä (Työelämämatka); esitellä itsensä ja oman osaamisensa työnantajille (CV-netti); laatia yhdessä TE-toimiston kanssa suunnitelman työnhaun onnistumiseksi hyväksymällä ehdotetun suunnitelman tai laatimalla oman suunnitelmaehdotuksen TE-toimistolle, tarkastella suunnitelmassa sovittuja tehtäviä ja kertoa mitä on tehnyt (Oma suunnitelma); tarkastella työttömyysturvaetuuttaan koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja, jotka TE-toimisto on antanut työttömyysetuuden maksajalle (Kela tai työttömyyskassa) sekä vastata selvityspyyntöihin ja seurata selvityksensä käsittelyn etenemistä (Omat työttömyysturvatie tiedot); tarkistaa ilmoittautumisaikoja koulutuksiin ja informoida TE-toimistoa työllistymisestä sekä vastaanottaa TE-toimiston välittämiä työ –ja koulutustarjouksia (Työ- ja koulutustarjoukset); etsiä sopivia työvoimakoulutuksia jättää hakemuksia niihin sekä saada tietoa koulutusten valintaprosessin etenemisestä (Työvoimakoulutus); hakea starttirahaa yritystoiminnan käynnistämiseksi ja saada tietoa sen käsittelystä sekä hakea myönnetyn tuen maksatusta (Starttiraha ja starttirahan maksatushakemus) ja jättää soittopyynnön TE-toimistoon (Yhteydenottopyyntö). Oma asiointi-palvelua käytettiin vuonna 2017 yli 2,2 miljoonaa kertaa. Kuluvan vuoden 2018 aikana toistaiseksi käynnistetyistä työnhauista 83 % on hoidettu sähköisessä palvelussa. Työvoimakoulutuksen hakemuksista 97 % ja starttirahahakemuksista 92 % on jätetty sähköisessä palvelussa.

Kehittämisen- ja hallintokeskus kehittää TE-palvelujen asiakastietojärjestelmän sekä henkilöasiakkaiden verkkopalveluihin lainsäädäntö- ja toimintapolitiikan edellyttämiä muutoksia. Kehittämisen- ja hallintokeskus on valmistellut kasvupalvelu-uudistuksen tarpeisiin sähköisen palvelutarpeen arviointiprosessin, jossa asiakkaan lähtötietojen ja itsearvioinnin perusteella hänet ohjataan sopivalle palvelulinjalle. Järjestelmässä on mallinnettu palvelutarvekriteerit, arvioinnin vaiheet ja toimintatavat siten, että arviointia voidaan toteuttaa asiakkaalta toiselle samalla tavalla. Kehittämisen- ja hallintokeskus on yhdenmukaistanut palvelutarpeen arvioinnin kriteerit ja automatisoinut toimintoja. TE-toimiston henkilöstöresurssit palvelutarpeen arvioimisessa on suunnattu pääsääntöisesti vaikeimmin hahmotettaviin tapauksiin. Kehittämisen- ja hallintokeskus on myös kehittänyt työnhaun muuttamiseen ja päättämiseen liittyviä palveluprosesseja siten, että henkilökohtaisen asioinnin sijasta työnhakijat ovat tältä osin voineet asioida TE-palveluissa täysin sähköisesti heinäkuusta 2017 lukien.

Kehittämisen- ja hallintokeskus kehittää parhaillaan digitaalista työnvälitystä maakuntauudistusta ja kasvupalvelu-uudistuksen kilpailullista monituottajamallia silmällä pitäen. TE-palvelujen asiakastietojärjestelmän sekä henkilöasiakkaiden verkkopalvelujen käyttö päättyy maakuntauudistuksen yhteydessä, mistä syystä järjestelmäkokonaisuudessa toteutetaan vain välttämättömiä muutoksia ja korjauksia. Digitaalisen työnvälityksen on tarkoitus palvelulla myös maakuntien tulevaisuudessa hyödyntämiä yksityisiä työnvälityspalvelujen tuottajia. Työnvälityksen kehittäminen on yksi hallituksen kärkihankkeista.

Työ- ja elinkeinoministeriö ja kehittäminen- ja hallintokeskus ovat käynnistäneet syksyllä 2016 työ- ja elinkeinopalvelujen uudistamishanke TE-digin, joka on niin ikään hallituksen kärkihankkeita. Hankkeen lyhyen aikavälin tavoitteina on ollut sujuvampi ja työttömyyden pitkittymistä ennaltaehkäisevä asiakasohjaus sekä selkeät, työnhakijoiden oma-aloitteisuutta tukevat verkkopalvelut. Toimintatapojen ja tietojärjestelmien uudistamisella on tarkoitus vähentää byrokratiaa ja yhtenäistää käytäntöjä. Tämän kehittämistyön tarkoituksena on, että maakunnalliset kasvupalvelut muodostavat kokonaisuuden, joka perustuu julkisten ja yksityisten toimijoiden käytössä olevaan yhteiseen tietoon ja tiedonvaihtoon. Kokonaisuuden pohjana toimii Työmarkki-

natori, jota kehittämis- ja hallintokeskus kehittää laajassa yhteistyössä asiakkaiden sekä yksityisen ja kolmannen sektorin työllisyys- ja koulutuspalvelujen tarjoajien kanssa. Työmarkkinatoria kehitetään julkisten ja yksityisten toimijoiden yhteiseksi alustaksi, jonka kautta työnhakijat ja työnantajat pääsevät julkisen sektorin, yksityisten ja kolmannen sektorin palveluihin. Työmarkkinatorikonaisuutta kehitetään tekoälyn avulla auttamaan asiakkaita oman osaamisen ja puutteiden tunnistamisessa sekä työpaikan löytämisessä ja urasuunnittelussa. Työmarkkinatorin ensimmäinen osa on julkaistu ja testivaiheessa. Palvelun ydinosa on määrä olla käytössä maakuntien aloittaessa toimintansa.

Kehittämis- ja hallintokeskuksen toimipaikat, toimintatapa ja muut tehtävät

Kehittämis- ja hallintokeskuksella on asetuksen 26 §:n mukaan toimipaikka on Mikkelissä, mutta keskuksen henkilöstön virkapaikkoja ovat kaikki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä työ- ja elinkeinotoimistot. Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskuksen virkapaikkoja voi olla muissa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virastojen toimipaikoissa. Kehittämis- ja hallintokeskuksella ei ole omia toimitiloja missään. Käytännössä kehittämis- ja hallintokeskus toimii monipaikkaisesti ja verkostomaisesti. Sen henkilöstö työskentelee eri puolilla maata eri elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa, työ- ja elinkeinotoimistoissa sekä työ- ja elinkeinoministeriössä.

Työ- ja elinkeinoministeriö tulostaa kehittämis- ja hallintokeskusta. Tietohallintopalvelujen tulostavoitteet asettavat työ- ja elinkeinoministeriö sekä valtiovarainministeriö yhdessä asetuksen 27 §:n mukaan.

Kehittämis- ja hallintokeskuksen virkojen kelpoisuusvaatimuksista, siviilipalveluskeskuksen johtajan kelpoisuusvaatimuksesta sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen virkamiehen oikeudesta esitellä eräitä hallinnollisia asioita elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen ratkaistaviksi säädetään valtioneuvoston asetuksella. Hallinnollisia asioita, joita kehittämis- ja hallintokeskuksen virkamies voi esitellä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja työ- ja elinkeinotoimiston ratkaistaviksi ovat valtioneuvoston asetuksen mukaan muun muassa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenojen käyttösuunnitelmat, virkanimitykset ja työsuhteeseen ottamista koskevat päätökset, muut kuin virkavapautta koskevat palvelussuhteeseen liittyvät päätökset ja kanteluasioita koskevat vastaukset, ellei kanteluasioista muualla lainsäädännössä toisin säädetä.

Kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävästä kotouttamiskorvausten maksamisesta säädetään kotoutumisen edistämisestä annetulla lailla 1386/2010. Sen 44 §:n mukaan kehittämis- ja hallintokeskus korvaa kunnalle valtion talousarvion rajoissa kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettujen toimenpiteiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset laskennallisen perusteen tai todellisten kustannusten mukaan.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen nykyiset tehtävät

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksesta säädetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa valtioneuvoston asetuksen 32 §:ssä. Sen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla sekä työ- ja elinkeinotoimistoilla on yhteinen valtakunnallinen työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus (asiakaspalvelukeskus) Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa. Asiakaspalvelukeskus tuottaa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan palveluja henkilö- ja yritysasiakkaille. Asiakaspalvelukeskus on vastuualueista ja muista yksiköistä erillinen yksikkö. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan asiakaspalvelukeskus on työvoimaviranomainen työ-

ja elinkeinotoimiston ohella. Siten asiakaspalvelukeskus hoitaa myös työ – ja elinkeinotoimiston ydintehtäviksi lukeutuvia tehtäviä.

Asiakaspalvelukeskus on toiminut valtakunnallisesti keskitettynä 1.1.2012 alkaen. Asiakaspalvelu täydentää ja tarjoaa tukea TE-toimistojen monikanavaiselle asiantuntijapalvelulle, käyntiasioinnille ja sähköiselle asioinnille tarjoamalla puhelin-, sähköposti-, chat-, video-, verkko- ja sosiaalisen median kanavia käyttäen palveluja neljällä kielellä (suomi, ruotsi, englanti, venäjä) kolmella eri palvelulinjalla. Asiakaspalvelukeskuksen palvelulinjat ovat, nykyisin TE-puhelinpalvelut (vuonna 1994 Työlinja-nimellä aloittanut puhelinpalvelu); vuodesta 2010 toimiva Yritys-Suomi –puhelinpalvelu sekä neuvontapalvelu Talousapu.

Asiakaspalvelukeskus neuvoo henkilöasiakkailta työhaussa mukaan lukien kansainvälisen liikkuvuuden asioissa, työllistymiseen liittyvissä palveluissa, koulutukseen hakeutumisessa, opiskelu- ja opintojen rahoittamiseen liittyvistä vaihtoehdoissa, kotoutumiseen liittyvissä palveluissa sekä työttömyysturva-asioissa. TE-puhelinpalvelu tarjoaa puhelin- tai video-ohjausta ura- ja ammatinvalinta-asioissa.

Yritysassiakkaille annetaan neuvontaa muun muassa yrityksen perustamiseen, kehittämiseen tai talous- ja maksuvaikeuksiin liittyvissä kysymyksissä sekä yleisneuvontaa muista julkisista yrityspalveluista. Työ – ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksessa on yleisneuvontaan ja lakiin perustuvien viranomaisten välisissä tietojen vaihtoon liittyvissä yhteistyöasioissa toimiva viranomaispalvelu.

Asiakaspalvelukeskus pyrkii toimimaan proaktiivisesti ja tukemalla asiakkaan omatoimista asiointia ja ratkaisujen löytämistä. Henkilöstöllä on laaja osaaminen ja tietämys palveluista sekä niihin liittyvistä verkostoista. Asiakaspalvelukeskus hoitaa asiakkaan asian mahdollisimman usein puhelinpalvelussa loppuun asti. Tarvittaessa asiakas ohjataan eteenpäin ELY-keskuksen, TE-toimiston, Yritys-Suomi-verkoston tai muun yhteistyötahon palveluihin. Asiakaspalvelukeskuksella on vuosittain yli 900 000 neuvonta- ja ohjaustapahtumaa.

TE-puhelinpalvelut vastaanottaa tyypillisesti henkilöasiakkailta kysymyksiä, jotka koskevat sähköisten ja digitaalisten palvelujen käyttöä, mutta myös kysymyksiä, joihin vastaamalla asiakaspalvelukeskus antaa asiointineuvontaa tai julkista työvoima- ja yrityspalvelua ja kotoutumispalvelua (?) tarjoamalla työnvälityspalveluita, tieto- ja neuvontapalveluita mukaan lukien neuvontaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitetuista tuista ja korvauksista sekä osaamisen kehittämispalveluita. TE-puhelinpalvelut neuvoo myös palveluissa, jotka maakuntaudistuksessa jäävät valtion tehtäviksi kuten työttömyysturvalaissa 1290/2002 tarkoitetuissa etuuksissa, verohallinnon palveluiden käyttämisessä sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asioissa kuten ulkomailla suoritettujen tutkintojen tunnustamisessa sekä kansainväliseen liikkuvuuteen liittyvissä asioissa

Yritys-Suomi –puhelinpalvelu tarjoaa valtakunnallisesti palveluja alkaville yrittäjille ja työnantaja- ja yritysasiakkaille. Yritys-Suomi-palvelu neuvoo yrityksen perustamiseen ja yritystoimintaan liittyvissä julkisissa yritys- ja työnantajapalveluissa ja tarjoaa tukea niitä koskevassa sähköisessä asiointissa. Talousapu-neuvontapalvelu neuvoo yrityksen talous- ja maksuvaikeuksiin liittyvissä kysymyksissä.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus osallistuu digitaalisten palvelujen kehittämiseen yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa: mm. suomi.fi, työmarkkinatori ja ohjaustaverkossa.fi -kehitystyö sekä tekoälyn ja robotisaation hyödyntäminen palveluprosessien automatisoinnissa.

	Asiointitapahtumia vuodessa
Sähköisten palvelujen tuki, TE-palveluihin/asiointiin liittyvä neuvonta	720 000
Työttömyysturvaneuvonta (ml. sähköisen asioinnin tuki)	70 000
Viranomaisneuvonta (Kela, työttömyyskassat, sosiaalitoimi)	60 000
Osaamisen kehittämispalvelut (koulutusneuvonta, uraohjaus, työnhaun verkkoneuvonta, ml. sähköisen asioinnin tuki)	30 000
TE-palveluihin liittyvä neuvonta englannin ja venäjän kielellä (Eures-neuvonta, kotoutumispalvelut, TE-palvelut, sähköisen asioinnin tuki)	30 000
YHTEENSÄ	910 000

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen vastaanottamat asiakasyhteydenotot tulevat eri puolilta maata alueiden työnhakijamäärien suhteessa. Uudenmaan alueelta tulevat yhteydenotot muodostavat lähes kolmanneksen työ- ja elinkeinohallinnon asiakasyhteydenottojen volyymista.

Työnhakijat TE-toimistoittain v. 2017 keskim./kk		Työnha- kijoiden osuus/TE- toimisto, %	Henkilöasiakkaan TE-puhelinpalvelussa hoidetut kontaktit asi- akkaan alueen mu- kaan v. 2017 (N = 477118) *
ETELÄ-SAVO	16 459	2,7	3,2 %
ETELÄ-POHJANMAA	17 141	2,8	3,0 %
HÄME	40 963	6,7	6,0 %
KAINUU	9 477	1,5	1,2 %
KAAKKOIS-SUOMI	39 161	6,4	4,2 %
KESKI-SUOMI	37 714	6,1	7,0 %
LAPPI	21 103	3,4	4,1 %
PIRKANMAA	67 229	10,9	12,0 %
POHJANMAA	22 428	3,6	3,9 %
POHJOIS-KARJALA	23 792	3,9	2,9 %
POHJOIS-POHJANMAA	47 945	7,8	7,8 %
POHJOIS-SAVO	29 300	4,8	4,8 %
SATAKUNTA	23 837	3,9	2,8 %
UUSIMAA	167 508	27,2	29,4 %
VARSINAIS-SUOMI	49 504	8,0	7,8 %
KOKO MAA	614 997	99,8	100 %

Henkilöasiakkaan TE-puhelinpalvelussa hoidettujen kontaktien osuus asiakkaan TE-toimiston mukaan ja työnhakijoiden osuudet TE-toimistoittain v. 2017 (kaikista palvelukanavista ja kaikilta palvelu-linjoilta ei tilastoidu asiakkaan soittoalue, mutta alla olevassa tilastossa on vähän yli puolet kaikista hoidetuista kontakteista)

Kielellisen oikeuksien toteutuminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 5 §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi kuitenkin hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden keskuksen toimialueella, jos toimialueen laajentamisella voidaan tehostaa keskusten toimintaa ja valtion henkilöstö- ja muiden voimavarojen käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta, edistää alueen suomen- ja ruotsinkielisen sekä saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella saamenkielisen vähemmistön kielellisten oikeuksien toteutumista tai turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus taikka toimialueen laajentaminen on tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn vuoksi. Vastuualueiden sijoittumisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin ja keskusten toimialueen laajentamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenojen supistuessa merkittävässä vuosina 2015 – 2018 keskusten henkilöresurssit ovat vähentyneet merkittävästi ja keskusten tehtäviä on keskitetty alueellisesti (muutaman) tai valtakunnallisesti (yhden) keskuksen hoidettavaksi. Työ- ja elinkeinopalvelujen uudistuksen kanssa samanaikaisesti toteutettiin toimistoverkon uudistus vuoden 2013 alusta. Kielellisten oikeuksien toteutumisen turvaamiseksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa valtioneuvoston asetuksen 34 §:ssä säädetään elinkeino-, liikenne- ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen virastoverkoston ruotsinkielisistä palveluryhmistä, joita ovat palveluryhmät seuraavia tehtäviä varten: 1) alueiden kehittämisestä annetussa laissa, rakennerahastolaissa sekä alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetussa laissa säädetty väittävän toimitelimen tehtävät; 2) yritystoiminnan tukemisesta annetussa laissa ja valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetuissa laeissa tarkoitetut tehtävät lukuun ottamatta edellä 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja avustuksia keksintöasioissa; sekä 3) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 8 luvun 5 §:ssä tarkoitetut yritystoiminnan kehittämispalvelutehtävät lukuun ottamatta maksatustehtäviä. Kehittämis- ja hallintokeskuksen ruotsinkielistä asiakaspalvelua varten Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on palveluryhmä, johon kuuluvan henkilöstön virkapaikka voi olla muussa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virastossa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 35 §:ssä säädetään kielitaitovaatimuksista virastoverkoston virkoihin. Pykälän 1 momentti sisältää informatiivisen viittauksen julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annettuun lakiin (424/2003), jonka 6 §:n mukaan virkaan, johon edellytetään säädettyä kelpoisuusvaatimuksena korkeakoulututkintoa, vaaditaan kaksikielisessä viranomaisessa viranomaisen virka-alueen väestön enemmistön kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa. Lisäksi 35 §:n 6 momentin mukaan ruotsinkielisten palveluryhmien kaikkien virkojen kelpoisuusvaatimuksena on ruotsin kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä suomen kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito. Palveluryhmissä tarkoitettuja palveluja tuotetaan Uudenmaan ja Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista käsin Hämeen ja Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten johdon alaisina. Korkea ruotsin kielen osaamista koskeva kielitaitovaatimus on johtanut siihen, että käytännössä virastoverkoston äidinkieltään ruotsinkielisiä virkamiehiä on keskitetty hallinnollisesti juuri näihin keskuksiin.

Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 35 §:n 7 momentin mukaan virkaa täytettäessä ja muuhun palvelussuhteeseen otettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, kehittämis- ja hallintokeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimis-

ton on kiinnitettävä huomiota siihen, että suomen ja ruotsin kielen käyttämistä edellyttävät työtehtävät jaetaan asianomaista kieltä taitavien henkilöiden suoritettavaksi. Perustamalla ruotsinkielisiä valtakunnallisesti toimivia palveluryhmiä on käytännössä kyetty resursoimaan virastoverkoston ruotsinkieliset asiakaspalvelut erittäin hyvin.

Myös työ – ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen palvelut tuotetaan hajautetusti useissa eri ELY-keskuksissa ja TE-toimistoissa istuvan henkilöstön turvin. Kielellisten oikeuksien toteuttamiseksi merkittävä asiakaspalvelukeskuksen palveluiden tuottaja on Pohjanmaan työ – ja elinkeinotoimiston Pietarsaaren toimipaikka. Hallinnollisesti Etelä-Savon ELY-keskuksessa toimiva TE-asiakaspalvelukeskus on saanut myönteistä palautetta ruotsinkielisten palveluiden tuottamisesta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet

Viraston toiminnan jatkamiseen Kasvupalveluvirastona liittyvät tavoitteet

Kehittämis- ja hallintokeskuksen kasvupalveluja vastaavien tietohallintopalvelujen jatkuminen Kasvupalveluvirastona ja valtakunnallisen asiakaspalvelun käyttäjätuen tehtävien siirtäminen Kasvupalveluvirastoon mahdollistaisi virastolle toimintaympäristön, jossa digitaalisia ja sähköisiä palveluja olisi mahdollista kehittää käyttäjälähtöisellä, tuottavuutta ja tuloksellisuutta lisäävällä tavalla. Kasvupalveluviraston perustamisella ja säännöksillä, jotka koskevat valtion ja maakuntien yhdessä käyttämiä tietojärjestelmiä ja alustoja, turvattaisiin asiakkaille valtion ja maakuntien yhteisten sähköisten palvelujen saatavuus koko maassa taloudellisella ja tehokkaalla tavalla.

Valtion ja maakuntien yhdessä käyttämillä tietojärjestelmillä ja alustoilla luodaan myös maakuntien palveluihin asiakkaiden yhdenvertaisuutta edistävää yhdenmukaisuutta. Asiakkaan käytössä olevat valtakunnalliset ja digitaaliset palvelut ovat koko maassa samat. Yhteiset järjestelmä- ja alustapalvelut turvaavat varmistavat myös tiedolla johtamisen välineet. Kasvupalveluvirasto huolehtisi kasvupalvelujen tietotuotannosta kasvupolitiikan ohjausta, seurantaa ja analysointia varten valtion ja maakunnan tarpeisiin. Kasvupalveluviraston tuottamien ja ylläpitämien palvelujen avulla on mahdollista saada kokonaiskuva valtion ja maakuntien kasvupolitiikan toimeenpanosta ja vaikutuksista.

Maakunnan ja sen tytäryhteisön, joka ei toimi kilpailutilanteessa markkinoilla, on alueiden kehittämistä ja kasvupalveluita koskevan lakiehdotuksen 17 §:n 1 momentin mukaan käytettävä kasvupalveluja tukevia tietojärjestelmiä ja alustoja. Maakuntalakiehdotuksen 7 §:n 3 momentin mukaan tehtävien hoidosta järjestämisvastuussa oleva maakunta vastaa asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta. Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen 21 §:n 3 momentin mukaan maakunnan on huolehdittava siitä, että sen palveluntuottajat toimivat keskenään yhteistyössä siten, että asiakkaan käytössä on yhteen sovitettuja palveluja.

Kasvupalveluviraston tuottamat ja ylläpitämät digitaaliset ja sähköiset palvelut sekä tietojärjestelmät ja alustat tukisivat maakuntaa asiakkaidensa palvelukokonaisuuksien yhteensovittamistehtävässä ja loppuasiakkaan palvelupolun integroimisessa ja viime kädessä sujuvan ja saumat-

toman asiakaskokemuksen tuottamisessa. Yhteiset digitaaliset ja sähköiset palvelut sekä tietojärjestelmät ja alustat mahdollistaisivat sen, että asiakasta koskeva tieto olisi tarpeellisilta osin kunkin palvelukokonaisuuden tuottajan käytettävissä. Monituottajamallissa asiakkaan samaan kokonaisuuteen kuuluvat kasvupalvelut voisivat koostua maakunnan ja usean yksityisten palveluntuottajan palveluista. Yhteiset järjestelmät ja alustat sekä digitaaliset ja sähköiset palvelut olisivat myös valtakunnallisten ja maakunnallisten palvelujen integraation väline.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksesta Kasvupalveluvirastoon siirrettävät järjestelmien ja alustojen käytön tuen tehtävät muodostaisivat Kasvupalveluviraston tietohallintopalvelujen tuottamista ja käyttämistä koskevien tehtävien kanssa hedelmällisen kokonaisuuden. Virastolla olisi suora yhteys tietohallintopalvelujensa loppukäyttäjiin, muihin viranomaisiin, palveluntuottajiin sekä palvelujen loppuasiakkaisiin.

Kehittämisen- ja hallintokeskuksen maksamista koskevien tehtävien hoitaminen Kasvupalveluvirastossa turvaisi myöhemmin maakuntien tehtäväksi hajautettavien tukien häiriöttömän maksatuksen siirtymäkauden ajan. Siirtymäkauden aikana maakunnat voisivat järjestää maksatukset keskitetysti hoidettaviksi tai valmistautua hoitamaan maksamista koskevat tehtävät omine resursseineen.

Digitaalisiin ja sähköisiin palveluihin liittyvät tavoitteet

Kasvupalveluviraston tuottamista ja ylläpitämistä kasvupalvelujen tietojärjestelmistä säädettäisiin tarkemmin kasvupalvelujen tiedonhallintaa koskevassa laissa. Yhteisillä järjestelmillä tarkoitetaan esimerkiksi henkilö- ja yritysasiakkaiden asiakastieto-järjestelmiä. Alustapalvelut olisivat julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuriajattelun mukaisesti kasvupalvelujen alustoja, joiden päälle voidaan rakentaa kasvupalvelujen loppukäyttäjäpalveluja asiakkaiden, kumppanien tai viranomaisen omaan tarpeeseen.

Kasvupalveluviraston tavoitteena on tuottaa kustannustehokkaalla tavalla toimivat digitaaliset ja sähköiset palvelut ja järjestelmät kasvupalvelujen asiakkaiden, järjestäjien ja palveluntuottajine käyttöön. Tavoitetilassa valtaosa kasvupalvelujen asiakkaista hoitaisi asioitaan omatoimisesti kehittyneissä sähköisissä palveluissa. Sähköisten palvelujen käytön tukeminen hoidettaisiin pitkälti tekoälyn ja robotisaation keinoin. Yhteiset digitaaliset, alustateknologiaan perustuvien ratkaisujen avulla asiakastieto olisi sitä tarvitsevien käytettävissä. Lisäksi Kasvupalveluvirasto tarjoaisi tietoa ja välineitä tiedolla johtamisen tarpeisiin valtiolle ja maakunnille sekä tietojen vaihtamisen välineet ja tietoturvalliset palveluprosessit valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalvelujen järjestäjille, tuottajille ja asiakkaille.

Kasvupalvelujen järjestämistä ja tuottamista tukevat tietojärjestelmät ja alustat muodostaisivat niin sanotun ekosysteemin. Ekosysteemillä tarkoitetaan joustavaa kokonaisuutta, jossa yhteisöt, ihmiset, digitaaliset ja fyysiset palvelut ja teknologiat kytkeytyvät luontevan asiakastarpeen kautta yhteen hyödyntäen kaikkia ekosysteemiin kuuluvia toimijoita. Ekosysteemimallin tavoitetaan kiihdyttävien innovaatioita ja parantavan palveluja samalla tavoin kuin ekosysteemimalliin perustuvissa kansainvälisissä yrityksissä on tapahtunut. Esimerkkejä ekosysteemeihin perustuvista menestyneistä yrityksistä ovat Apple, Amazon, Google, Uber ja Alibaba. Niille on yhteistä se, että joko varastot, jakelualusta tai kiinnostuksen kohteet.

Ekosysteemeillä on tyypillisesti omistaja, joka ohjaa alustan kehittämistä ja hallinnoi, ketkä voivat liittyä ekosysteemiin. Kasvupalveluvirasto olisi julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuriajattelun mukainen valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalvelujen ekosysteemin käy-

tännön omistaja, koordinoija. Tietohallintolain mukaisesti alustapalveluista vastaavat kyseisestä toimialasta vastaavat ministeriöt. Ministeriöiden tehtävänä on tunnistaa alustapalvelut ja pitää kirjaa kunkin alustapalvelun tiedoista ja dokumentaatiosta. Sähköiset kasvupalvelut tuotettaisiin Kasvupalveluviraston ylläpitämässä kasvupalveluiden ekosysteemissä. Ekosysteemiin kuuluisivat mm. valmistelussa oleva Työmarkkinatori, yritystukijärjestelmä, asiakkaiden hallintajärjestelmä sekä henkilö- ja yritysasiakkaiden neuvonta. Elinkeinotoiminnan kehittämisen ekosysteemi sekä työllistymisen ja rekrytoinnin ekosysteemi muodostavat yhdessä kasvupalvelujen kokonaisekosysteemin. Maakunnat järjestävät kasvupalvelut omista lähtökohdistaan ja maakunnan palvelustrategian linjausten mukaisesti, mutta ne hyödyntävät järjestämisessä kansallisen kasvupalveluiden ekosysteemin yhteisesti tuotettuja digitaalisia ja sähköisiä palveluja sekä tietojärjestelmiä ja alustoja.

3.2. Toteuttamisvaihtoehdot

Kasvupalvelujen tietojärjestelmä- ja alustatehtävien organisointia koskevat linjaukset on tehty vertailemalla kolmea vaihtoehtoista järjestämisen tapaa. Kasvupalvelujen tietojärjestelmätehtävien organisoimiseksi esillä on ollut tehtävien järjestäminen 1) valtiovarainministeriön ohjauksessa olevaan Vimana Oy:hyn, 2) Vimana Oy:n tytäryhtiöksi niin sanottuun KasvuDigi Oy:hyn ja 3) tehtävien järjestäminen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnon virastoksi tai osakeyhtiöksi.

Vimana Oy on erityistehtävayhtiö, joka on perustettu 8.6.2017 maakuntalain 122 §:ssä tarkoitetuksi tieto- ja viestintäteknisten palvelujen keskuksiksi. Maakunnilla on maakuntalain 119 §:ssä säädetty velvollisuus käyttää Vimana Oy:n palveluja. Lain mukaan sen on tarkoitus tuottaa tietohallinto-, kehittämis-, integraatio-, sekä tietojärjestelmä- ja tietotekniikkapalveluja. Valtio omistaa Vimana Oy:n tällä hetkellä sataprosenttisesti, mutta sen on määrä siirtyä 90-prosenttisesti maakuntien omistukseen. Vimana ei toimi markkinoilla. Se tuottaa in house-periaatteella palveluita omistajilleen, maakunnille ja valtiolle (virastoille ja laitoksille).

Hankintalain 15 §:n käänteisen sidosyksikkösäännön perusteella palvelukeskus voi tehdä hankintoja kilpailuttamatta siihen määräysvaltaa käyttävältä hankintayksiköltä tai saman hankintayksikön määräysvallassa olevalta toiselta sidosyksiköltä. Tämän perusteella palvelukeskus voi tehdä hankintoja kilpailuttamatta maakunnilta ja valtiolta. Maakunnilla voi olla määräysvallassaan myös muita sidosyksiköitä, esimerkiksi ICT-yhtiöitä. Palvelukeskuksen ja maakunnan sidosyksikön välillä voi olla in-house sisters -järjestely, mikäli sidosyksikkö on hankintayksikkö ja se on maakunnan määräysvallassa. Käänteinen sidosyksikköasema on mahdollinen myös valtion määräysvaltaan kuuluvan hankintayksikkönä toimivan sidosyksikön (esimerkiksi Valtori) kanssa. Käänteinen sidosyksikkösuhteen olemassaolo on tapauskohtaisesti arvioitava.

Vimana Oy:n keskeisenä tehtävänä on kehittää ja järjestää asiakkailleen digitalisaatiota ja tietojärjestelmien yhteentoimivuutta edistäviä ICT-infrapalveluita, toimialariippumattomia ja erikseen sovittuja toimialasidonnaisia järjestelmä-palveluita sekä ICT:n asiantuntijapalveluita. Yhtiö vastaisi perustietotekniikkaan ja yhteisiin tietojärjestelmäpalveluihin liittyvien hankkeiden ja hankintojen toteuttamisesta ja niitä tukevasta kehittämisestä. Yhtiön on tarkoitus kilpailuttaa maakunnille tietojärjestelmien ja perustietotekniikan yhteisiin alueisiin kuuluvia ratkaisuja. Vimana huolehtii kootuista, yhteisistä ja kansallisista ratkaisuista ja palveluista, kun taas maakunnat ovat vastuussa ja huolehtivat paikallisista ja alueellisista ratkaisuista.

Kasvupalveluvirasto ja maakunnat ovat Euroopan unionin tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuja yhteisrekisterinpitäjiä kasvupalvelujen asiakastietojen käsittelyä varten olevan henkilöasiakkaiden asiakastietojärjestämän osalta ja rekisterinpitäjä maakuntien, valtion erityisrahoitusyhtiön, Business Finland Oy, Suomen Teollisuussijoitus Oy:n ja Euroopan unionin rakennerahoitusta välittävien toimielinten lisäksi yritystietojärjestelmän osalta. Kasvupalvelujen tietojärjestelmät ja alustat ovat syvästi työ- ja elinkeinohallinnon toimialasta riippuvaisia järjestelmiä, jotka osaltaan ohjaavat työ- ja elinkeinopolitiikan toimeenpanoa ja joiden avulla saatava tieto on elintärkeää työ- ja elinkeinopolitiikan suunnittelua ja päätöksentekoa varten.

Vimana Oy:n tehtävä vastaa osittain valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtoria, joka tarjoaa ja järjestää toimialariippumattomia palveluja kuten työasemia, ohjelmia ja muita työvälineitä ja käyttäjätukea valtion virastoille. Valtionhallinnossa ja tulevassa maakuntien hallinnossa ministeriöt säilyttävät politiikkalohkoonsa ja toimialaansa kiinteästi liittyvän tietohallinnon, sen kehittämisen ja käytön tuen omalla hallinnonalallaan. Kasvupalveluviraston ylläpitämät tietojärjestelmät, alustat sekä sähköiset ja digitaaliset palvelut ovat rinnastettavissa maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmiin, joita ylläpitäisivät maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan virastot myös maakuntaudistuksen tultua voimaan. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla perustettavaksi esitetty Väylävirasto edistäisi liikenteen palveluiden ja liikennejärjestelmän digitalisaatiota ja automatisaatiota ja vastasi muun muassa väyliä koskevasta yhteistyöstä ja sopimusjärjestelyistä maakuntien kanssa. (Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi niihin liittyviksi laeiksi HE 61/2018 vp.)

Työ- ja elinkeinopolitiikan ohjaukseen liittyviä välineitä kuten toimeenpanossa hyödynnettäviä valtion virastojen ja maakuntien yhdessä käyttämiä tietojärjestelmiä ja alustoja sekä niiden kehittämistyötä ei voida erottaa työ- ja elinkeinopolitiikasta. Myös muilla hallinnonaloilla kuten maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön sekä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonaloilla toimialariippuvaisten tietohallintopalvelujen kehittäminen ja tuottaminen ovat tiukasti hallinnonalan ohjauksessa. Työ- ja elinkeinopolitiikan substanssiin oleellisesti liittyvien järjestelmien kehittämisen ja ylläpidon erottaminen työ- ja elinkeinoministeriön ohjauksesta olisi ennenkuulumatonta.

Vimana Oy:n osakeyhtiömuoto, tavoitteena oleva maakuntaenemmistöinen omistus pohja ja sen kuuluminen valtiovarainministeriön ohjaukseen, ovat tosiseikkoja, jotka eivät mahdollista sitä, että sama toimija hoitaisi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan keskeisten valtion virastojen ja muiden toimijoiden kuten valtion erityisrahoitusyhtiön, Business Finland Oy; Suomen Teollisuussijoitus Oy:n järjestelmäpalveluja.

Kasvupalveluja tukevien tietojärjestelmäpalvelujen järjestäminen Vimana Oy:n tytäryhtiöksi, niin sanotuksi KasvuDigi Oy:ksi, on ollut valmistelussa esillä toisena mahdollisena järjestämisen tapana. KasvuDigi Oy:hyn liittyy kuitenkin täysin samat haasteet kuin tehtävien järjestämiseen suoraan Vimana Oy:n tehtäväksi. Vimana Oy:n tytäryhtiö olisi yhtä etäällä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan ohjauksesta, omistuksesta ja politiikan toimeenpanosta kuin Vimana Oy. Osakeyhtiömuoto vaikeuttaisi ja estäisi joidenkin julkisen vallan tehtävien antamisen tällaiselle toimijalle. Erityisesti maakuntien myöntämien tukien ja korvausten maksamista koskevien hallintopäätösten mukaan lukien maksamisen keskeyttämistä ja takaisinperintää koskevien päätösten antaminen osakeyhtiömuotoiselle toimijalle ei olisi mahdollista. Kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettujen valtion korvausten maksaminen maakunnille ja kunnille toisen hallinnonalan ohjauksessa olevasta ja maakuntien pitkälti omistamasta yhtiöstä käsin ei olisi mahdollista.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on vahva intressi rakentaa valtion ja maakuntien yhdessä käyttämiä tietojärjestelmiä ja alustoja siten, että maakuntien ja valtion toimenpiteitä koskeva tieto, kehittäminen ja seuranta ovat yksissä käsissä ja tiiviissä keskinäisessä vuorovaikutuksessa kasvupolitiikkaan. Valtion viraston hoitamat tietohallintopalvelut, käytön tuki, valtion palveluja koskeva neuvonta, maksatustehtävät ja mahdollisesti tulevaisuudessa työ- ja elinkeinoministeriöstä siirrettävät muut tehtävät voitaisiin hoitaa mielekkäänä kokonaisuutena samassa toimijassa. Tehtävien luonteeseen liittyvät oikeudelliset kysymykset, kuten julkisen vallan käyttäminen, merkittävä julkinen valta tai palvelujen tuottaminen valtion virastojen käyttöön eivät muodostuisi kasvupalvelujen järjestämiseksi ja tuottamiseksi tarpeellisten palvelujen hoitamisen esteeksi tai Kasvupalveluvirastolle mahdollisesti myöhemmin annettavien ministeriön tehtävien hoitamisen esteeksi. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan osakeyhtiömuotoisessa toimijassa ei voitaisi esimerkiksi hoitaa kotoutumislain mukaisten valtion korvausten maksamista kunnille ja maakunnille.

3.3. Keskeiset ehdotukset

Valtion ja maakuntien yhteisistä tukipalveluista ja tietojärjestelmistä säädettäisiin alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen 5 luvussa. Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen 31 §:n 1 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö järjestää kasvupalveluja tukevat valtion ja maakuntien yhdessä käyttämät tietojärjestelmät ja alustat. Maakunnalla voi olla myös valtion ja maakuntien yhdessä käyttämien järjestelmien lisäksi muita palveluja, sillä 2 momentin mukaan maakunta kehittää ja pitää tarpeen mukaan yllä alueensa kasvupalveluja tukevia sekä maakunnan ja alueen kuntien yhteistoimintaa tukevia tietojärjestelmiä ja alustoja. Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen 32 §:ssä säädettäisiin tietojärjestelmien avoimuudesta ja käytettävyydestä. Valtakunnallisia ja maakunnallisia kasvupalveluja tukevat tietojärjestelmät tulee sen mukaan toteuttaa ja ylläpitää sellaisina, että ne mahdollistavat ja edistävät yhteistä palveluntarjontaa maakunnallisten kasvupalvelujen järjestäjien kanssa ja että kaikki maakunnat voivat palvelujen järjestäjinä tukeutua samoihin tietojärjestelmiin.

Nyt käsillä olevassa esityksessä ehdotetaan, että kehittämis- ja hallintokeskuksen kasvupalveluja vastaavien tietohallintopalvelujen tehtävien, kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettujen valtion korvausten sekä eräiden tukien ja avustusten maksamista koskevien tehtävien hoitaminen jatkuisi kehittämis- ja hallintokeskuksessa. Kehittämis- ja hallintokeskuksen nimi muutettaisiin Kasvupalveluvirastoksi. Kasvupalveluvirasto hoitaisi vuoden pituisen siirtymäkauden ajan maakuntien myöntämien palkkatukien, starttirahojen ja työolosuhteiden järjestämistukien maksamista koskevat tehtävät keskitetysti, asiakkaiden valtakunnallisen yhdenvertaisuuden turvaavalla tavalla sekä yhdenmukaisin käsittelyajoin ja käytäntein.

Maakunnalla ja sen tytäryhteisöllä, joka ei toimi kilpailutilanteessa markkinoilla, olisi alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen 17 §:ssä tarkoitettu velvollisuus käyttää kasvupalveluja tukevia tietojärjestelmiä ja alustoja, ellei muun palvelutuotannon tarjoaman palvelun käyttö ole tietyissä toiminnassa tai asiassa taikka sen osassa välttämätöntä taloudellisesti, toiminnallisesta, teknisestä tai muusta vastaavasta syystä. Maakunnan palveluntuottajan velvollisuudesta toimittaa tietojärjestelmiin tietoja ja velvollisuudesta käyttää valtion ja maakuntien yhteisiä alustoja säädettäisiin Kasvupalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen 9 §:ssä.

Lisäksi Kasvupalveluvirastolle siirretäisiin Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisen asiakaspalvelukeskuksen tehtävä valtakun-

nallisesti käytettävien digitaalisten ja sähköisten palvelujen, tietojärjestelmien ja alustojen käytön tuen tuottajana. Kasvupalveluvirasto käytön tukea eri viranomaisille, niiden palveluntuottajille ja loppuasiakkaille ja tarjoaisi lisäksi valtion palveluja koskevaa neuvontaa.

Maakunnalliset tarpeet huomioitaisiin kasvupalveluvirastossa perustamalla sille johtokunta ja asiakasneuvottelukunta. Maakuntien myöntämistä tuista ja korvauksista säädettäisiin erikseen eduskunnan käsiteltävinä olevissa laeissa alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta sekä kotoutumisen edistämisestä.

Kasvupalveluvirasto tarjoaisi jatkaisi asiakaspalvelukeskuksen tehtävää tuottamalla työ- ja elinkeinoministeriölle tietoa palvelujen sujuvuudesta eri puolella Suomea. Työ- ja elinkeinopolitiikan suunnittelun ja seurannan tarpeisiin liittyvästä tietojen saamisesta säädettäisiin valmisteilla olevassa kasvupalvelujen tiedonhallintaa koskevassa laissa. Suhteessa muihin julkisen hallinnon palveluntuottajiin esityksessä pyritään toimivaan ja selkeään työnjakoon sekä päällekkäisyyden välttämiseen.

4 Esityksen vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Käsillä oleva ehdotus kattaa tehtävät, joita nykyisin hoidetaan 24 miljoonan miljoonan euron määrärahalla yhteensä 175 henkilötyövuoden voimin kehittämis- ja hallintokeskuksessa sekä 4,4 miljoonan euron määrärahaosuudella noin 85 henkilötyövuodella Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksessa. Lähtökohtaisesti nämä määrärahat säilyisivät valtion talousarvioissa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan momentilla. Kasvupalveluvirastoksi muuttuvaan kehittämis- ja hallintokeskukseen jäävä henkilöstö säilyisi samassa palkkausjärjestelmässä valtiotyönantajalla. Myös Etelä-Savon ELY-keskuksesta Kasvupalveluvirastoon siirtyvä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen henkilöstö siirtyisi samassa virastoverkoston ja saman palkkausjärjestelmän sisällä.

Kasvupalveluvirastolle siirtyviä tehtäviä vastaavat henkilötyövuodet ja henkilötyövuosia vastaavat resurssit

	Htv	Euroa
TEM hallinnonalan tietojärjestelmä- ja alustatehtävät sekä niihin liittyvät käytön tuen tehtävät	142	21 181 000
TEM hallinnonalan maksatustehtävät (sis. kotoutumisen tehtävät)	105	6 608 000
Viraston johto ja yleishallinto	10	629 000
YHTEENSÄ	257	28 418 000

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Valtakunnallisten kasvupalvelujen järjestäjien, työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virastojen tieto- ja viestintätekniset palvelut tuottaa Valtori. Valtion yhteisten tieto- ja viestintäteknisten palvelujen järjestämisestä annetun lain 1226/2013 2 §:n mukaan valtion yhteiset tieto- ja viestintätekniset palvelut ovat palveluja, joiden järjestämisestä vastaavat valtion viranomaiset, joita käytetään tai on tarkoitettu käytettävän yleisesti ja laajasti julkisten hallintotehtävien tukena, joiden järjestäminen ei edellytä toimialakohtaisia ratkaisuja tai merkittävää toimialakohtaista osaamista, ja jotka perustuvat yleisesti käytettyihin tieto- ja viestintäteknisiin ratkaisuihin. Valtion yhteisiä tieto- ja viestintäteknisiä palveluja ovat 1) yhteiset perustietotekniikkapalvelut, joilla tarkoitetaan fyysisiä laitteita, laitteiston toiminnan edellyttämiä ohjelmistoja, tietoliikenne- ja viestintäpalveluja sekä näihin liittyviä infrastruktuuri- ja tukipalvelujen kokonaisuuksia; 2) yhteiset tietojärjestelmäpalvelut, joilla tarkoitetaan sellaisia tietojärjestelmiä ja niihin liittyviä palveluja, jotka tukevat julkisen hallintotehtävän tai organisaatioiden samankaltaisen toiminnan hoitamista

Valtori on valtiovarainministeriön hallinnonalan virasto. Valtion yhteisten tieto- ja viestintäteknisten palvelujen järjestämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen (132/2014) 5 §:n mukaan palvelukeskuksen tehtävänä on tuottaa ja kehittää 1) päätelaite- ja käyttäjätukipalveluihin kuuluvia käyttäjien tukipalveluja, käyttövaltuuspalveluja, päätelaitepalveluja, työasemaverkon palveluja ja tulostuksen hallintapalveluja; 2) viestintäteknisiin palveluihin kuuluvia sähköpostipalveluja, verkkokokous- ja videoneuvottelupalveluja, työtilapalveluja, ääni- ja videopalveluja sekä puhepalveluja; 3) tietoliikennepalveluihin kuuluvia runkoverkkopalveluja, lähiverkkopalveluja ja etäyhteyspalveluja sekä näihin liittyviä tietoturvapalveluja; 4) käyttöpalveluihin kuuluvia konesali- ja kapasiteettipalveluja sekä perustietotekniikan ja sovellusten integraatio- ja sanomavälityspalveluja; 5) toimistosovelluksiin kuuluvia vakiintuneita ja laajalti käytettyjä toimisto-ohjelmistoja, internet- ja intranetohjelmistoja ja sosiaalisen median sovelluksia ja ohjelmistoja.

Hallinnon turvallisuusverkolla (Tuve) tarkoitetaan valtion omistuksessa olevaa viranomaistyöskentelyssä käytettävää verkkoa, johon kuuluu viestintäverkko, laitetilat ja laitteet sekä yhteiset tieto- ja viestintätekniset palvelut. Verkko on tarkoitettu toimimiaan kaikissa turvallisuustilanteissa. Turvallisuusverkon verkko- ja infrastruktuuripalveluja tuottaa valtion kokonaan omistama Suomen Erillisverkot Oy:n tytäryhtiö Suomen Turvallisuusverkko Oy.

Tieto- ja viestintäteknisten palvelujen valtakunnallisesta palvelukeskuksesta ICT-Palvelukeskus Vimana Oy:stä säädetäisiin maakuntalain 118 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 121 §:ssä ja 121 §:ssä. Maakuntalakiluonnoksen 118 §:n mukaan valtakunnalliset palvelukeskukset ovat maakuntalaissa säädetyllä tavalla maakuntien yhteisesti omistamia osakeyhtiötä, joissa valtio voi olla osakkaana. Palvelukeskusten asiakkaita ovat maakunnat, maakuntien määräysvallassa olevat yhteisöt sekä 4 §:ssä tarkoitetut maakunnan tytäryhteisöt, jotka eivät toimi kilpailutilanteessa markkinoilla. Palvelukeskusten tehtävänä on tuottaa itse tai hankkia ostopalveluina maakuntalaissa tarkoitettuja asiantuntija- ja tukipalveluja omistajilleen ja asiakkailleen. Tieto- ja

viestintäteknisten palvelujen palvelukeskuksen tehtävänä on tuottaa yhteisiä tietohallinto-, tietojärjestelmä- ja tietotekniikkapalveluita maakunnille ja valtion viranomaisille kilpailuttamalla markkinoilta palvelukokonaisuuksia sekä kehittämällä ja tuottamalla itse toimialariippumattomia ja toimialasidonnaisia järjestelmäpalveluita sekä asiantuntijapalveluita.

Käsillä olevan ehdotuksen vaikutuksesta Kasvupalveluvirasto tuottaisi ja hankkisi kasvupalvelujen toimialariippuvaiset tietohallintopalvelut (ICT-palvelut) valtion ja maakuntien yhteiseen käyttöön työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tehtävissä. Vimana Oy huolehtisi muun muassa kasvupalvelujen osalta toimialariippumattomista tehtävistä myös kasvupalvelujen osalta. Kasvupalvelut kattavia Vimana Oy:n toimialariippumattomia tehtäviä olisivat maakuntarajat ylittävän ICT-infrastruktuurin konsolidoiminen kuntapohjaisten tietojärjestelmien toimintaympäristössä, ohjelmistojen standardointi sekä integraatiopalveluja valtakunnallisiin ja yhteisiin tietojärjestelmiin. Tavoitteena on vaiheittain toteutettujen sairaanhoitopiirien ja kuntakohtaisten tietojärjestelmien järjestelmäintegraatioiden kautta poistaa päällekkäisiä järjestelmiä sekä ottaa käyttöön palvelukeskuksen tuottamia yhteisiä perustietojärjestelmiä. Vimana Oy järjestäisi ja tuottaisi yhteisiä integraatiopalveluja, joilla asiakkaat liittyvät viranomaisten tietojärjestelmiin ja tietojärjestelmäpalveluihin. Vimana Oy tuottaa liitynnät valtion järjestelmille ja järjestelmien maakuntakäytölle, jottei yksittäistä järjestelmää tarvitse liittää erikseen jokaiseen maakuntaan tai maakunnan organisaatioon. Kasvupalveluvirasto tarjoaisi järjestelmien ja sähköisten palvelujen teknisen tuen kaikille käyttäjille. Maakunnilla ei olisi omia Kasvupalveluviraston tuottamia digitaalisia ja sähköisiä palveluja ja tietojärjestelmiä sekä alustoja koskevia tukipalveluja.

Hankintalain 15 §:n käänteisen sidosyksikkösäännön perusteella maakuntalaissa tarkoitetut palvelukeskukset mukaan lukien Vimana Oy voivat tehdä hankintoja kilpailuttamatta niihin määräysvaltaa käyttäviltä hankintayksiköiltä tai saman hankintayksikön määräysvallassa olevalta toiselta sidosyksiköltä. Tämän perusteella palvelukeskus voi tehdä hankintoja kilpailuttamatta maakunnilta ja valtiolta. Maakunnilla voi olla määräysvallassaan myös muita sidosyksiköitä, esimerkiksi ICT-yhtiöitä. Palvelukeskuksen ja maakunnan sidosyksikön välillä voi olla inhouse sisters -järjestely, mikäli sidosyksikkö on hankintayksikkö ja se on maakunnan määräysvallassa. Käänteinen sidosyksikköasema on mahdollinen myös valtion määräysvaltaan kuuluvan hankintayksikkönä toimivan sidosyksikön (esimerkiksi Valtori) kanssa. Käänteinen sidosyksikkösuhteen olemassaolo on tapauskohtaisesti arvioitava.

Hankintalakia ei hankintalain 16 §:n nojalla sovelleta hankintayksiköiden väliseen hankintaan, jolla hankintayksiköt toteuttavat yhteistyössä ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi niiden vastuulla olevat yleisen edun mukaiset julkiset palvelut. Kasvupalveluvirasto voisi kilpailuttamatta tehdä inhouse -hankintoja valtiolta ja valtion osittain omistamilta maakuntalaissa tarkoitetuilta palvelukeskusyhtiöiltä kuten Vimana Oy:ltä. Lisäksi Kasvupalveluvirasto voisi tehdä kasvupalvelujen järjestämiseksi ja tuottamiseksi hankintoja toiselta hankintayksiköltä, kuten maakunnalta ja Uudenmaan kasvupalvelujen järjestämisestä vastaavalta kuntayhtymältä, mutta ei näiden hankintayksikköjen määräysvallassa olevilta yhtiöiltä.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 916/2012 1 luvun 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan työ- ja elinkeinoviranomaisia ovat työ- ja elinkeinotoimisto ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus. Sen toiminnassa ei ole nykyisin tarpeen erotella tietojärjestelmä- ja alustatehtäviä ja niiden teknistä tukea asiakkaan saamasta palvelusta tai hallintolain 434/2003 8 §:n 1 momentissa tarkoitettusta asiointineuvonnasta. Työ- ja elinkeinopalvelujen

sekä kotoutumisen edistämisen siirtyessä ehdotetun maakuntalain (HE 15/2017 vp) 6 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaisesti maakunnan tehtäväksi, työ- ja elinkeinohallinnon Kasvupalveluvirastoon siirtyisivät valtion palveluja koskeva neuvontapalveluja ja valtion ja maakuntien yhdessä käyttämien järjestelmien käytön tuen tehtävät. Kasvupalveluvirasto ottaisi vastaan työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksesta ne asiakaspalvelutehtävät, jotka koskevat digitaalisten ja sähköisten palvelujen käytön tukea ja valtion palveluja koskevaa neuvontaa. Digitaalisilla ja sähköisillä palveluilla asiakkaalle voidaan monituottajamallissa tarjota palveluja yhden luukun periaatteella. Kasvupalveluviraston tuottamat ja ylläpitämät järjestelmät ja alustat sekä digitaaliset ja sähköiset palvelut varmistaisivat monituottajamallissa sujuvan ja saumattoman asiakaskokemuksen. Digitaalisilla ja sähköisillä palveluilla asiakkaalle voidaan monituottajamallissa tarjota palveluja yhden luukun periaatteella. Kasvupalveluviraston tuottamat ja ylläpitämät järjestelmät ja alustat sekä digitaaliset ja sähköiset palvelut varmistaisivat monituottajamallissa sujuvan ja saumattoman asiakaskokemuksen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen työ- ja elinkeinohallinnon tehtävissä käyttämät digitaalisten palvelujen järjestelmät ja alustat siirtyisivät Kasvupalveluviraston tuotettavaksi ylläpidettäviksi. Digitaaliseen palveluun mahdollisesti liittyvää käyntiasiointia tai muuta palvelua varten digitaalinen järjestelmä ohjaisi asiakkaan ottamaan yhteyttä maakuntaan. Maakunta huolehtisi alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen 21 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti siitä, että asiakas ohjataan tarkoitukseenmukaisten palvelujen piiriin. Uusien digitaalisten ja sähköisten palvelujen tarjoaminen ei ole esimerkiksi verohallinnossa vähentänyt puhelinasiointin tai chat-asiointin tarvetta, eikä digitaalisilla ja sähköisillä palveluilla voida olettaa olevan tällaista vaikutusta kasvupalveluissaan. Usean palvelukanavan käyttö tarjoaa kuitenkin asiakkaalle nopeasti saatavilla olevaa tietoa ja edistää asian käsittelyä sinänsä.

Kasvupalveluvirastossa kehitettävien ja ylläpidettävien tietojärjestelmien ja alustojen käytön tuen tarjoaminen kaikille käyttäjille mukaan lukien maakuntien loppuasiakkaille tarjoaisi Kasvupalveluvirastolle suoran yhteyden asiakkaisiin ja mahdollisuuden saada välitöntä palautetta järjestelmien ja alustojen käytettävyydestä ja toimivuudesta.

Kehittämis- ja hallintokeskus toimii monipaikkaisena virastona, ja sen henkilöstön virkapaikat ovat eri elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa, työ- ja elinkeinotoimistoissa sekä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virastoissa. Valtio varmistaisi monipaikkaisen työskentelyn jatkumisen kasvupalveluvirastossa. Kehittämis- ja hallintokeskus ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus kuuluvat samaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten palkkausjärjestelmään. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen henkilöstö siirtyisi valtion virkamieslain (750/1994) 5 a §:n nojalla valtion toimintojen uudelleenjärjestelyä Kasvupalveluviraston nimellä toimintaansa jatkavaan kehittämis- ja hallintokeskukseen. Kehittämis- ja hallintokeskuksen henkilöstö pysyisi virastossa, jonka nimi muuttuisi.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Tehokkailla digitaalisilla ja sähköisillä palveluille taataan asiakkaiden yhdenvertaisuus palvelujen saavutettavuuden osalta. Digitaaliset ja sähköiset palvelut ovat aina myös yhdenmukaisia. Yhteiset tietojärjestelmät ja alustat turvaavat työ- ja elinkeinopolitiikan suunnittelun ja seurannan tarvitsemien tietojen saatavuuden maakunnissa sekä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnon-alalla.

5 Asian valmistelu

Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017vp) sisältää ehdotuksen maakuntalaiksi. Maakuntalain 16 luvussa säädettäisiin maakuntien valtakunnallisista palvelukeskuksista, jotka eduskunnalle annetun lakiesityksen 118 §:n mukaan olisivat toimitila- ja kiinteistöhallinnon palvelukeskus; talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus; tieto- ja viestintätekniisten palvelujen palvelukeskus. Palvelukeskukset oli tarkoitus perustaa osakeyhtiömuotoon ja siirtää valtiolta pääosin maakuntien omistukseen. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukseksi perustettiin kesällä 2017 Hetli Oy ja tieto- ja viestintätekniiseksi palvelukeskukseksi Vimana Oy. Kehittämisen ja hallintokeskuksen hoitamien tukien ja avustusten maksamista koskevat tehtävät oli tarkoitus järjestää maakuntien ja valtion yhdessä omistaman Hetli Oy:n tehtäväksi säätämällä näistä tehtävistä alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevassa laissa ja lisäksi eri tuki- ja avustusmuotoja koskevissa laeissa.

Loppuvuodesta 2017 kävi kuitenkin ilmeiseksi, etteivät maakunnat tulisi ostamaan Hetliltä talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja. Hetli Oy:lle olisi jäänyt lähinnä yhteisiä kehittämistehtäviä, joiden vuoksi osakeyhtiön perustaminen ei olisi ollut tarpeen. Kehittämisen ja hallintokeskuksen hoitamien maksatustehtävien sijoittamisvaihtoehtoina tutkittiin valtion Palkeet –palvelukeskusta tai Kansaneläkelaitosta, sijoittamista johonkin työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virastoon tai hajauttamista maakuntiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö selvitti samanaikaisesti valtion ja maakuntien kasvupalvelujen tietohallintopalvelujen järjestämistä jatkossa. Valmistelun lähtökohdaksi kesällä 2017 valittiin kasvupalvelujen tietohallintopalveluja (KasvuDigi) järjestävän osakeyhtiön perustaminen maakuntien tieto- ja viestintätekniiseen palvelukeskukseen Vimana Oy:n tytäryhtiöksi.

Vuoden 2018 alussa maakuntien palvelukeskusrakennetta tarkasteltiin kokonaisuutena uudelleen. Tässä yhteydessä selvitettiin kuutta erilaista tapaa osakeyhtiömuotoista tapaa organisoida Vimana Oy:n, kasvupalvelujen tietohallintopalvelut sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallintopalvelut. Lisäksi rinnalla pidettiin virastomuotoista vaihtoehtoa. Valmistelussa päädyttiin sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallintopalvelujen (SoteDigi Oy) ja Vimana Oy:n pitämiseen erillisinä osakeyhtiöinä.

Kasvupalvelujen tietohallintopalvelujen ja maksatustehtävien järjestämisen ratkaisuksi löytyi kehittäminen ja hallintokeskuksen säilyttäminen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virastona. Hallitus linjasi keväällä 2018, että tietohallintopalvelujen ja avoimeksi jääneiden maksamista koskevien tehtävien organisoimisen valmistelua jatketaan siten, että kehittäminen ja hallintokeskus jatkaa toimintaansa uudella nimellä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virastona hoitaen jatkossakin maksamista ja kasvupalvelujen tietohallintopalveluja koskevat tehtävät. Kasvupalveluvirastoksi muutettavasta kehittäminen ja hallintokeskuksesta tuli luonteva sijoittamiskohde työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle, joka nykyisinkin neuvoisi asiakkaita laajasti valtion ja maakuntien kasvupalveluasioissa. Maakuntien vaikutusmahdollisuus kehittäminen ja hallintokeskuksen hoitamiin tehtäviin voidaan turvata nimeämällä virastolle johtokunta, joissa maakunnilla on riittävä edustus.

Esitys on ollut lausuntokierroksella 9. - 21.5.2018. Lausuntoa pyydettiin...

Lausunnon antoivat valtiovarainministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, ulkoasiainministeriö, valtioneuvoston oikeuskansleri, valtiontalouden tarkastusvirasto, Business Finland, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittäminen ja hallintokeskus; Etelä-Karjalan, Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Keski-Suomen, Kymenlaakson, La-

pin, Pirkanmaan (yhdessä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa) liitot, Pohjanmaan liitto Österbottens förbund, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan, Päijät-Hämeen liitot, Satakuntaliitto, Uudenmaan liitto, Varsinais-Suomen liitot, Kuntaliitto, ELY-keskukset (yhteinen lausunto), Etelä-Savon ELY-keskus; Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan, Pirkanmaan TE-toimistot; Palkansaajajärjestö Pardia, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO, Työ- ja elinkeinohallinnon henkilöstöliitto THHL ry, Psykologiliitto ry, Elinkeinoelämän keskusliitto, Suomen Kasvupalveluiden tuottajat ry, Keskukskauppakamari, Suomen Yrittäjät, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK.

Kasvupalveluvirastoa koskevaa ehdotusta kannattivat liikenne- ja viestintäministeriö sekä ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuskeskus, Business Finland, Valtiontalouden tarkastusvirasto, elinkeinoelämän edustajat ja henkilöstöjärjestöt lukuun ottamatta Psykologiliittoa, joka on huolissaan kasvupalvelujen substanssitehtävien erottamisesta työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen teknisen tuen tehtävistä. Tietohallintopalveluiden ja niiden teknisen tuen keskittämistä kannatettiin laajemmin, mutta maksatustehtävien keskittämisen kannatus oli erittäin heikkoa. Ehdotusta vastustavat erityisesti maakuntien liitot. Maakuntien liitot pitivät ehdotusta tarpeettomana ja itsehallinnon kanssa yhteensopimattomana. Maakuntien liittojen näkemyksen mukaan maksatustehtävät tulisi hoitaa maakunnissa ja tietohallintopalveluja koskevat tehtävät Vimana Oy:ssä. Useat maakuntien liitot uskoivat työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen tällä hetkellä hoitamien tehtävien vähenevän palvelujen digitalisaation myötä, eivätkä pitäneet valtakunnallista asiakaspalvelukeskusta jatkossa tarpeellisenä.

Valtioneuvoston oikeuskansleri ja valtiovarainministeriö lausuiivat, ettei esitystä ole tarpeen antaa alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan hallituksen esityksen HE HE 35/2018 täydentävänä esityksenä. Oikeuskanslerinviraston mukaan esityksessä ei ehdoteta mitään sellaista, mikä edellyttäisi aikaisemmin annettuun hallituksen esitykseen sisältyvien säännösehdoitusten muuttamista eduskuntakäsittelyssä. Oikeuskanslerinviraston lisäksi usea lausunnonantaja painoksui poikkeuksellisen lyhyttä määräaikaa lausunnon antamiseksi.

Sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö sekä Akava ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa esityksestä.

Lausuntokierroksen johdosta ehdotusta on muutettu siten, että esitystä ei anneta alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevaa esitystä HE 35/2018 täydentävänä esityksenä. Käsillä oleva esitys annettaisiin erikseen. Kasvupalveluviraston ydintehtäväksi ehdotetaan edelleen valtion ja maakuntien yhdessä käyttämien tietojärjestelmien ja alustojen (digipalvelujen) tuottamista ja hankkimista ja näiden järjestelmien teknisen tuen tehtäviä. Maakuntien myöntämien avustusten maksamista koskevat tehtävien antamista esitetään Kasvupalveluvirastolle siirtymäkauden ajaksi maksatusten hoidon turvaamiseksi. Valtion tehtäviä Kasvupalveluvirasto voisi hoitaa lausunnolla olleen esityksen mukaisesti tarjoamalla valtion kasvupalveluja koskevaa neuvontaa ja maksamalla valtion kotoutumiskorvaukset kunnille ja maakunnille.

Esityksen yt-käsittelyt, kuthanek jne.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy eduskunnan käsiteltävinä oleviin hallituksen esitykseen laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 35/2018 vp) sekä hallituksen esitykseen eduskunnalle maakuntaudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja

valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 14/2018 vp). Ensiksi mainitun hallituksen esityksen sisältämässä ehdotuksessa alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevaksi laiksi säädettäisiin valtion ja maakuntien yhdessä käyttämistä tietojärjestelmistä ja alustoista. Jälkimmäisen hallituksen esityksen sisältämässä laissa maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevan lainsäädännön voimaantulon säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) kumoamisesta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista säädetty laki sisältää kehittämis- ja hallintokeskusta koskevat säännökset, jotka voitaisiin kumota Kasvupalveluvirastoa koskevan lain tullessa voimaan ja käsillä olevassa esityksessä ehdotettujen tehtävien hoidon siirtyessä Kasvupalveluvirastolle.

Ehdotus liittyy tiiviisti myös edelleen valmisteilla oleviin hallituksen esityksiin....

Yksityiskohtaiset perustelut

Lakiehdotuksen perustelut

1 §. *Toimiala.* Kasvupalveluvirasto toimisi valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa käytettävien tukipalvelujen tuottajana, kehittäjänä ja ylläpitäjänä valtiolle, maakunnille, kasvupalvelujen järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa annetussa laissa tarkoitettulla kuntayhtymälle, näiden palveluntuottajille ja muille yhteistyökumppaneille sekä asiakkaille. Valtakunnalliset kasvupalvelut määriteltäisiin alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen 15 §:ssä. Valtakunnallisia kasvupalveluja olisivat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan valtakunnallisten toimijoiden palvelut kuten Innovaatio- ja tutkimuskeskus Business Finlandin, Business Finland Oy:n, Finnveran Oyj:n ja Suomen Teollisuussijoitus Oy:n. Maakunnallisia kasvupalveluja olisivat alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen 16 §:ssä tarkoitetut palvelut, joita maakunnalla ja Uudenmaan kuntayhtymällä on velvollisuus järjestää työmarkkinoiden toimivuuden ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi sekä maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi, ja joista säädettäisiin laissa julkisista rekrytointi- ja osaamisen kehittämispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta sekä kotoutumisen edistämisestä. Pykälässä kuvattaisiin Kasvupalveluviraston toimialan lisäksi sen palvelujen käyttäjien piiri.

2 §. *Tehtävät.* Viraston tehtävistä säädettäisiin 2 §:ssä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin alueiden kehittämistä ja kasvupalveluista annetun lain 31 §:n 1 momentissa tarkoitettujen työ- ja elinkeinoministeriön järjestämien valtion ja maakuntien ja kuntayhtymän yhdessä käyttämien tietojärjestelmien ja alustojen tuottamisesta ja hankkimisesta. Tietojärjestelmistä säädettäisiin tarkemmin kasvupalvelujen tiedonhallintaa koskevassa laissa. Yhteisillä järjestelmillä tarkoitetaan esimerkiksi henkilö- ja yritysasiakkaiden asiakastietojärjestelmiä. Alustapalvelut olisivat julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurijäntelun mukaisesti kasvupalvelujen alustoja, joiden päälle voidaan rakentaa kasvupalvelujen loppukäyttäjäpalveluja asiakkaiden, kumppanien tai viranomaisen omaan tarpeeseen. Kasvupalveluvirasto tuottaisi ja hankkisi kasvupalvelujen järjestämistä ja tuottamista tukevia digitaalisia ja sähköisiä palveluja sekä tietojärjestelmien ja alustojen sekä digitaalisten ja sähköisten järjestelmien käytön tukea.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kotoutumisen edistämisestä annetun lain 42 – 49 §:ssä tarkoitettujen kunnalle ja maakunnalle maksettavia korvauksia koskevien tehtävien hoitamisesta Kasvupalveluvirastossa. Kasvupalveluvirasto maksaisi kotoutumisen edistämisestä koskevan lain 7 luvun 42 – 47 §:ssä tarkoitettua valtion korvaukset maakunnalle ja kunnalle kotoutumistoimenpiteistä. Kotoutumisen edistämistä koskevan lain 42 §:ssä säädetään valtion korvauksesta kunnalle ulkomaalaislaissa tarkoitettua kansainvälistä suojelua saavan ja ulkomaalaislain 51, 52

tai 89 §:n perusteella oleskeluluvan saaneen henkilön alkukartoituksesta, alkuvaiheen ohjauksen ja neuvonnan, tulkittamisen ja muiden kotoutumista edistävien palvelujen järjestämisestä. Kotoutumisen edistämistä koskevan lain 43 §:ssä säädetään valtion korvauksesta kunnalle kansainvälistä suojelua saavan henkilön ja ulkomaalaislain 51, 52 tai 89 §:n perusteella oleskeluluvan saaneen henkilölle maksetusta toimeentulotuesta. Kotoutumisen edistämistä koskevan lain 44 §:ssä säädetään valtion korvauksesta kunnalle pakolaiskiintiössä Suomeen otetun henkilön vastaanottoon varautumisesta; 45 §:ssä korvauksesta kustannuksista ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuvista kustannuksista; 46 §:ssä alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneen hoidon järjestämisestä ja 47 §:ssä lapselle määrätyn edustajan palkkion korvaamisesta. Kasvupalveluvirasto voisi myös kotoutumisen edistämistä koskevan lain 49 §:n mukaan määrätä maakunnan tai kunnan palauttamaan valtion maksaman korvauksen tai osan siitä.

Pykälän 3 momentti sisältäisi lisäksi informatiivisen säännöksen siitä, että virasto hoitaisi muut sille erikseen säädetyt tehtävät sekä työ- ja elinkeinoministeriön sille määräämät tehtävät. Eriksen säädettynä tai työ- ja elinkeinoministeriön määrääminä tehtävinä Kasvupalveluvirasto voisi jatkaa työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen nykyisin antamaa valtion palveluihin liittyvää palveluohjausta työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan toimijoiden sekä verohallinnon palveluissa.

Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden. Viraston tehtävistä voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

3 §. *Ohjaus ja toiminta.* Virasto kuuluisi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan ja toteuttaisi työ- ja elinkeinoministeriön asettamia tavoitteita. Virasto toimisi monipaikkaisesti vailla omia toimitiloja valtion ja maakuntien toimitiloissa. Monipaikkainen työskentely jatkaisi ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen toimintatapaa.

4 §. *Viraston johto.* Työ- ja elinkeinoministeriö nimittäisi Kasvupalveluviraston ylijohtajan johtokuntaa kuultuaan. Ylijohtaja vahvistaisi viraston työjärjestyksen ja ratkaisisi viraston asiat, jos niitä ei olisi säädetty tai työjärjestyksessä määrätty muun virkamiehen ratkaistavaksi.

Pykälän 2 momentin mukaan ylijohtajan tehtävistä voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

5 §. *Ylijohtajan nimittäminen.* Pykälän mukaan työ- ja elinkeinoministeriö nimittäisi viraston ylijohtajan johtokuntaa kuultuaan. Ylijohtaja nimittäisi viraston henkilöstön.

6 §. *Johtokunta.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Kasvupalveluviraston johtokuntaan tehtävistä ja toimikaudesta. Virastolla olisi johtokunta, joka käsittelisi viraston toiminnan kehittämistä ja tekisi sitä koskevia aloitteita. Valtioneuvosto nimittäisi johtokunnan neljäksi vuodeksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kotoutumisen edistämistä koskevien asioiden käsittelystä johtokunnassa. Maakunnasta ja Uudenmaan kasvupalvelut järjestävästä kuntayhtymästä valitut johtokunnan edustajat eivät voisi osallistua kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettujen asioiden käsittelyyn.

Pykälän 3 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden. Johtokunnan tehtävistä, kokoonpanosta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Johtokunnassa olisi maakuntien ja Uudenmaan kasvupalvelujen järjestämisestä vastaavan kuntayhtymän edustus valtion edustajien lisäksi.

7 §. *Asiakasneuvottelukunta.* Pykälässä säädettäisiin Kasvupalveluviraston asiakasneuvottelukunnasta. Sen tehtävänä olisi varmistaa valtion virastojen ja maakuntien tarpeiden huomioon ottaminen järjestelmien ja alustojen kehittämisessä. Asiakasneuvottelukunnan nimittämisestä, kokoonpanosta, tehtävistä ja toimikaudesta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Asiakasneuvottelukuntaan voitaisiin nimittää valtakunnallisten kasvupalveluja tuottavien virastojen, maakuntien, Uudenmaan kasvupalveluja järjestävänä kuntayhtymän ja muiden tahojen edustajia.

8 §. *Viraston työjärjestys.* Pykälässä säädettäisiin kasvupalveluviraston työjärjestyksestä. Työjärjestyksessä määrättäisiin viraston hallinnon ja toimintojen järjestämisestä, asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta sekä henkilöstön tehtävistä ja työskentelypaikkakunnista. Edellä 3 §:ssä säädetään, että Kasvupalveluvirasto toimii monipaikkaisesti valtion ja maakuntien toimiloissa. Kasvupalveluvirastolla ei olisi omia toimipaikkoja, eikä niistä määrättäisi työjärjestyksessä.

9 §. *Päätösten allekirjoittaminen.* Pykälässä säädettäisiin, että Kasvupalveluviraston päätökset voitaisiin allekirjoittaa koneellisesti.

10 §. *Viraston oikeus saada tietoja maakuntien kasvupalvelujen tuottajilta.* Kasvupalveluvirastolla olisi pykälän mukaan oikeus saada työ- ja elinkeinoministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, valtion erityisrahoitusyhtiöltä, Innovaatorahoituskeskus Business Finlandilta, Business Finland Osakeyhtiöltä, Suomen Teollisuussijoitus Oy:ltä sekä maakunnilta, kuntayhtymältä ja niiden palveluntuottajilta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tiedot, jotka ovat välttämättömiä sille säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi.

11 §. *Suoritteiden maksullisuus.* Pykälässä viitattaisiin informatiivisuuden vuoksi valtion maksuperustelakiin (150/1992). Kasvupalveluviraston suoritteiden maksullisuudesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

12 §. *Siirtymäsäännös.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kehittämis- ja hallintokeskuksen muuttumisesta Kasvupalveluvirastoksi. Nimenmuutos tapahtuisi maakuntaudistuksen tullessa kokonaisuudessaan voimaan, ja samassa yhteydessä kehittämis- ja hallintokeskuksen muita kuin työ- ja elinkeinohallinnon tehtäviä koskeva henkilöstö siirtyisi muualle. Kehittämis- ja hallintokeskukseen jäisivät työ- ja elinkeinohallinnon digitaaliset ja sähköiset palvelut sekä toimialariippuvaiset tietojärjestelmä- alustatehtävät niitä hoitavine henkilöstöineen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen tietojärjestelmien ja alustojen käytön tukea koskevien tehtävien, niitä hoitavan henkilöstön sekä tehtävien hoitamiseen liittyvän omaisuuden, sopimusten ja sitoumusten siirtymisestä Kasvupalveluvirastoon. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus on Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Kasvupalveluvirastolle lakkautettujen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimistojen viimeisen tilinpäätöksen laatimistehtäviä sekä muut virastojen lakkauttamiseen liittyvät valtion talousarviosta annetussa lain (423/1988) edellyttämät toimet. Kasvupalveluviraston kirjanpito- ja talousjärjestelmäpalvelut Kasvupalveluviraston ulkopuolisille tahoille lakkaisivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen viimeisen tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan maakunnan myöntämien tukien ja korvausten maksamista koskevien tehtävien hoitamisesta Kasvupalveluvirastossa siirtymäkauden ajan. Kasvupalveluvirasto hoitaisi 31.12. 2021 asti alueiden kehittämistä ja kasvupalvelujen rahoittamisesta annetun lain 38 – 39, 42 – 47 §:ssä tarkoitettua maksamista, maksamisen keskeyttämistä, takaisinperintää, tuen palauttamista ja maksamisen lopettamista koskevat tehtävät, jos tuen on myöntänyt maakunta tai Uudenmaan kasvupalvelut järjestävä kuntayhtymä ja jos se koskee alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta annetun lain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua tukea analyysi-, asiantuntija- ja koulutuspalveluihin, 18 §:ssä tarkoitettua palkkatukea, 31 §:ssä tarkoitettua työolosuhteiden järjestelytukea tai 32 §:ssä tarkoitettua starttirahaa.

13 §. *Voimaantulo.* Laki tulisi voimaan 1.1.2021.

Voimaantulo

Esitys on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021 maakuntien aloittaessa toimintansa ja alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain, julkisista rekrytointi- ja osaamisen kehittämisspalveluista annetun lain, alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta annetun lain sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain kanssa yhtä aikaa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiesitys:

Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Perustuslain 17 § 1 momentin mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä turvataan lailla. Julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan.

Kielilain 423/2003 10 §:n 1 momentin mukaan Valtion viranomaisessa ja kaksikielisessä kunnallisessa viranomaisessa jokaisella on oikeus käyttää suomea tai ruotsia. Viranomaisen on lisäksi järjestettävä asiassa kuultavalle mahdollisuus tulla kuulluksi omalla kielellään, suomeksi tai ruotsiksi.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus on osa Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta ja sen valtakunnallisesti toimivaa erillisyyksikköä. Asiakaspalvelukeskus jatkaisi tehtäviensä hoitamista samalla toimialueella osana toista valtakunnallisesti toimivaa valtion virastoa, Kasvupalveluvirastoa. Myös asiakaspalvelukeskuksen ruotsinkielinen palveluryhmä siirtyisi osana asiakaspalvelukeskusta Kasvupalveluvirastoon. Kielellisiä oikeuksia koskevat virastoja velvoittavat säännökset, palvelut, niiden toimialueet ja niitä hoitava henkilöstö pysyvät tältä osin muuttumattomina.

Laki

kasvupalveluvirastosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Toimiala

Kasvupalveluvirasto toimii valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa käytettävien tukipalvelujen tuottajana, kehittäjänä ja ylläpitäjänä valtiolle, maakunnille, kasvupalvelujen järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa annetussa laissa tarkoitetulle kuntayhtymälle (*kuntayhtymä*), näiden palveluntuottajille ja muille yhteistyökumppaneille sekä asiakkaille.

2 §

Tehtävät

Viraston tehtävänä on tuottaa ja hankkia alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 31 §:n 1 momentissa tarkoitetut työ- ja elinkeinoministeriön järjestämät valtion ja maakuntien ja kuntayhtymän yhdessä käyttämät tietojärjestelmät ja alustat sekä kasvupalveluihin liittyvät digitaaliset ja sähköiset palvelut ja näiden palvelujen käytön tukipalvelut.

Lisäksi virasto hoitaa kotoutumisen edistämisestä annetun lain 42 – 49 §:ssä tarkoitetut valtion kunnalle ja maakunnalle maksettavia korvauksia koskevat tehtävät ja hoitaa muut sille erikseen säädetyt tehtävät sekä työ – ja elinkeinoministeriön sille määräämät tehtävät.

Viraston tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Ohjaus ja toiminta

Virasto kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan.

Virasto toteuttaa työ- ja elinkeinoministeriön asettamia tavoitteita. Virasto toimii monipaikkaisesti valtion, maakuntien ja kuntayhtymän toimitiloissa.

4 §

Viraston johto

Virastoa johtaa ylijohtaja. Ylijohtaja vahvistaa viraston työjärjestyksen ja ratkaisee viraston asiat, jollei niitä ole säädetty tai työjärjestyksessä määrätty muun virkamiehen ratkaistavaksi.

Ylijohtajan tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Ylijohtajan nimittäminen

Työ- ja elinkeinoministeriö nimittää viraston ylijohtajan johtokuntaa kuultuaan. Ylijohtaja nimittää viraston henkilöstön.

6 §

Johtokunta

Virastolla on sen johtamista tukeva johtokunta, joka käsittelee toiminnan kehittämistä ja tekee sitä koskevia aloitteita. Valtioneuvosto nimittää johtokunnan neljäksi vuodeksi.

Johtokuntaan valitut maakuntia ja kuntayhtymää edustavat eivät voi osallistua edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettujen asioiden käsittelyyn johtokunnassa.

Johtokunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja toimikaudesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Asiakasneuvottelukunta

Virasto nimittää asiakasneuvottelukunnan valtion, maakuntien ja kuntayhtymän tarpeiden huomioon ottamiseksi.

Asiakasneuvottelukunnan nimittämisestä, kokoonpanosta, tehtävistä ja toimikaudesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

8 § *Viraston työjärjestys*

Kasvupalveluviraston hallinnon ja toimintojen järjestämisestä, asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta, henkilöstön tehtävistä ja työskentelypaikkakunnista määrätään viraston työjärjestyksessä. Viraston työjärjestyksestä päättää viraston ylijohtaja.

9 § *Päätösten allekirjoittaminen*

Viraston päätökset voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

10 § *Viraston oikeus saada tietoja maakuntien kasvupalvelujen järjestäjältä ja tuottajalta*

Kasvupalveluvirastolla on oikeus saada työ- ja elinkeinoministeriöltä, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöltä, valtion erityisrahoitusyhtiöltä, Innovaatorahoituskeskus Business Finlandilta, Business Finland Osakeyhtiöltä, Suomen Teollisuussijoitus Osakeyhtiöltä sekä maakunnilta, kuntayhtymältä ja niiden palveluntuottajilta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tiedot, jotka ovat välttämättömiä sille säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi.

11 § *Suoritteiden maksullisuus*

Kasvupalveluviraston suoritteiden maksullisuudesta ja maksujen suuruudesta on voimassa, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään.

Kasvupalveluviraston suoritteiden maksuista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Siirtymäsäännös

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinohallinnon kehittämis- ja hallintokeskus muuttuu tässä laissa tarkoitetuksi Kasvupalveluvirastoksi.

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksessa digitaalisten ja sähköisten palvelujen käytön tuen tehtäviä ja valtakunnallisia kasvupalveluja koskevaa neuvontaa hoitava henkilöstö ja tehtäviin liittyvä omaisuus, sopimukset ja sitoumukset siirtyvät 1 päivästä tammikuuta 2021 Kasvupalveluvirastoon.

Kasvupalveluvirasto laatii lakkautettujen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimistojen viimeisen tilinpäätöksen ja hoitaa loppuun muut näiden virastojen lakkauttamiseen liittyvät valtion talousarviosta annetussa lain (423/1988) edellyttämät toimet.

Virasto hoitaa 31.12. 2021 asti alueiden kehittämisestä ja kasvupalvelujen rahoittamisesta annetun lain 38 – 39, 42 – 47 §:ssä tarkoitetut maksamista, maksamisen keskeyttämistä, takaisinperintää, tuen palauttamista ja maksamisen lopettamista koskevat tehtävät, jos tuen on myöntänyt maakunta tai kuntayhtymä ja jos se koskee alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta annetun lain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua tukea analyysi-, asiantuntija-

ja koulutuspalveluihin, 18 §:ssä tarkoitettua palkkatukea, 31 §:ssä tarkoitettua työolosuhteiden järjestelytukea tai 32 §:ssä tarkoitettua starttirahaa.

13 § *Voimaantulo*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.